

Domači glasovi

Stev. 15.

Lienz, petek 17. novembra 1945.

Leto 1.

Pripravljajmo jaslice

Naglo se približuje prva adventna nedelja in z njo tihi in dolgi adventni večeri. Kako je bilo doma lepo ob teh večerih! Koliko tihe radosti nam je prineslo romanje Marije iz hiše v hišo, pripravljanje adventnega venca in drugi običaji, katere smo v tem času s tolikim veseljem in ljubeznijo gojili. S podstrešja smo privlekli stare zaboje, ki so hranili za otročje oči in roke največje veselje - jaslice. Vsak večer smo vsi imeli polne roke dela; izrezovali smo papirnate figurice, gladili in koničili trščice in nalepili figurice. Oče in starejši bratje so pripravljali Betlehem in jaslični hribček. Sestricice so zlatile ovce in pripravljale božični prtiček, ki je bil ali umetno vezan ali pa vsako leto na novo narejen iz papirja. Mnogo drobnega in skritega dela je bilo z njim: najprej je bilo treba izrisati na barvani papir cvetlične okraske, nato okraske lepo izstriči in nalepiti na bel papir. Vse do svetega večera smo vsi imeli dovolj dela!

Kaj pa letos v taboriščih? Ali bomo v letošnjih večerih roke križem držali in se le o tem pogovarjali, kako je lani in nekdanj bilo? Ne tako! Tudi letos si mora vsaka naša družina postaviti jaslice in zdaj je čas, da začnemo razmišljati kako, kakšne jaslice in kje jih bomo postavili. Zopet moramo v taborišče prinesiti košček domovine. Saj smo znani kot iznajdljivi ljudje in sedaj je treba to iznajdljivost posvetiti našim slovenskim jaslicam.

Iz drobnih deščic, iz vezanih ploščic se dajo izrezati figure, ki jih nato oblečemo. Pri tem pa nam koristi vsaka krpica, zakaj iz krpice blaga izstržemo oblekce, ki jih nato nalepimo na lesene figurice in tako dobimo ličnega pastirčka, pastirico, sv. Družino. Prav tako izrezljamo iz deščic ovce, ki jih oblečemo v bele krpice ali pa jih prevlečemo z odpadki jančje kože. Lahko pa si naredimo tudi lične papirnate figurice. Naši risarji in tiskarji so napravili lične podobice, s katerimi imajo naši otroci vsak večer veliko veselja. Ali ne bi mogli izrisati tudi pastirčkov, ovac, sv. Družine, angelcev? Koliko bodo imeli s tem dela in veselja otroci in odrasli! V taborišču imajo precej barvnikov. To vam bo barvanja, striženja in lepljenja, za cel advent bo dosti dela! In betlehemski hlevček! Kakor je on središče jaslic, tako bo, tudi našim jasličarjem glavna skrb. Čim preprostejša je "betlehemska štalica", bolj je ljubka. Iz praproti, kreše in drugega grmičja si bomo napravili palme in druga drevesa. Sedaj je že čas, da si poiščemo ljubja in kamnov za jaslični hribček in si ga naberemo in nasušimo mahu. Pri Tirolcih vidimo, da se z vsem tem že sedaj ukvarjajo.

Dekleta, še imate kje skrite in spravljene prtičke, kose platna in barvano prejco! Sivanko v roke in pokažite svoje umetnost! Če pa ni platna, je pa na razpolago dovolj raznobarnega papirja iz katerega se dajo napraviti lični jaslični prtički. Potrudimo se, da bomo napravili čim lepše slovenske jaslice in tekmuje, kdo bo napravil lepše in najizvirnejše! Če se bomo vsi za stvar resno zavzeli, bomo lahko še pred prazniki napravili v taborišču lepo razstavo jaslic.

In še nekaj ne smemo pozabiti! Obnovimo in poživimo tudi v taborišču prelepe adventne in božične običaje. Nosili bomo Marijo iz

sobe v sebo, od družine do družine, poskrbeli za adventni venec, za zornice itd. Vsak po svojih močeh bomo prispevali, da se naše častitljive šege in običaji tudi tukaj obnovijo in spopolnijo, ker bomo marsikaj videli pri naših Gorencih česar drugod nismo imeli in smo že davno opustili.

Tako se bomo hkrati tudi duhovno lepo pripravljali na pravi slovenski božič. Srčno želimo, da bi v taboriščih vsaka slovenska družina imela lepe slovenske jaslice in tako imela za tiste dni, ko se bo demotožje izredno močno oglašalo, košček domovine v taborišču. Tistim pa, ki si jaslice sami ne bi mogli pripraviti, pomagajmo, da pridejo do njih. V taborišču je dovolj mladih ljudi, ki bodo opravili lepe dele apostolata, če si bodo prizadevali pomagati in ustvariti tudi takim družinam pravo božično veselje in razpoloženje.

TEŽAVE S SLOVENSKIMI UČBENIKI

"La voce libera" je obravnila 23. okt. petek konferenco pri polkovniku Bowmanu, članu Zavestniške vojaške uprave (ZVU) v Trstu.

Pokrajinski svet za Slovensko Primorje v Trstu je polkovniku poslal protesno pismo zaradi aretacije 60 ljudi, ki so jih zaščitili v okolici Gorice, ko so trosili in lepili neke letake v slovenskem jeziku.

G. polkpvnik je to grajal in dejal, da je bilo dve tretjini teh letakov napisanih in nalepljenih v zadnjih petih ali šestih tednih. To je bilo očividno storjeno z namenom vplivati na zunanje ministre in njih nameštnike, ki so zasedali v Londonu, da bi verjeli, da so ljudje v tej coni za Titovo Jugoslavijo.

"Mnenja sem, je polkovnik nadaljeval, "da te metode škodijo samo onim, ki se jih poslužujejo. Ne verjem, da bi zunanji ministri mogli tako površno motriti problem dodelitve nad-oblasti nad tem ozenljem; če pa še zvedo, da so bili napisi nacionalnega značaja izvešeni oz. napisani na hišah ali trgovinah proti bolji njih lastnikov, bodo začeli resno dvomiti tudi v verodostojnost ostalih demonstracij."

Nato je g. polkovnik prešel na vprašanje slovenskih šol. knjig in rekel:

"Med ovirami, s katerimi se je moral boriti g. poročnik Simoni (referent ZVU za prosvetne zadeve), je treba navesti zelo ostro opozicijo ravno s strani onih oseb, ki bi imele koristi od slovenske šole. Razen drugih ovir je tudi pomanjkanje učiteljstva in poslopij; toda največja je vprašanje šolskih knjig. Pred nedavnim je Zav. voj. uprava preskrbela nekaj izvodov knjige, ki jo je smatrala kot primerno za šolo: to je bila knjiga, katero so uporabljali med vojno v Jugoslaviji. Dala jo je temeljito pregledati in ugotovljeno je bilo, da v njej ni ničesar, kar bi bilo potrebno črtati. Knjiga popisuje življenje v obratih in doma in po našem mnenju ne vsebuje popolnoma nič političnega.

"Toda" - je nadaljeval g. polkovnik - "obvestili so nas (namreč iz Jugoslavije), da nam ne morejo dobaviti omenjene knjige, češ, da je preveč "fašističnega značaja". Namesto te pa so nam ponudili neko drugo, v kateri so razen izrazite tendenciozne vsebine številne neprimerne slike n. pr., kako se otroci uče streljati; seveda tudi ne manjka "neizbežne" slike sedanjega vodje Jugoslavije, maršala Tita.

Prvo knjigo smo ponovno pregledali, da bi ugotovili, če res vsebuje kaj fašističnega. Edina stvar, ki smo jo našli, je bila povest, v kateri je med drugim rečeno, da so ljudje prinesli z

nekega polja nekaj pridelkov kralju. Zdi se torej, da je bil razlog za zavrnitev oziroma trditve, da ima knjiga "fašistični" značaj, le to, da se v njej rabi beseda "kralj".

Ob koncu konference so obravnavali razna šolska vprašanja, na katera je točno in izčrpno odgovoril g.poročnik Simoni, ki je med drugim zagotovil, da "nihče nima namena zatreti italijanskih šol, temveč, da bo v vsaki občini, v kateri je v razdalji 4 km najmanj 25 ljudskošolskih otrok slovenske ali italijanske narodnosti, odprta šola v dotičnem jeziku".

G.polkovnik Bowman je ob zaključku konference še izjavil, da so ga do sedaj mnogi Italijani zmerjali s "slovanskim polkovnikom", po tej konferenci pa ga bodo verjetno Slovani obkličali z "italijanskim" polkovnikom. "V korist vseh prizadetih - tako je zaključil - bi bil zelo zadovoljen, če bi ljudje razumeli, da sem le preprost ameriški polkovnik, ki se trudi svojo nalogo kolikor mogoče pravilno izvršiti. Tako bom delal vse dotlej, dokler ne pride nekdo, na katerega ne bom mogel nič vplivati, in ki bo izjavil, da to ozemlje pripada Italiji ali Jugoslaviji. - Prav zares ljubim narod v tej pokrajini in bi bil zelo vesel, če bi enako ljubil mene, moje oficirje in upravo."

Na Madžarskem je zmogla reakcija

Slov.Poročevalec z dne 26.okt.piše: "List"Šabač So" piše z ozirom na objavljene rezultate volitev v Budimpešti med drugim naslednje: Jasno je, da v Budimpešti niso dobile večino maloposelniške množice, stranke malih posestnikov temveč reakcionarni sloj meščanstva. Bodimo odkriti, peštanski meščani niso dali svojih glasev za politiko Zoltana Tildija, temveč za tisto reakcionarno strujo, ki ima v enem delu stranke malih posestnikov gospodujoč položaj.

Kdo more verjeti, da se stanovalci vil v Budimu navdušuje za male posestnike? Takšen rezultat zmage niso omogočili člani stranke malih posestnikov v Budimpešti, temveč tisoči drugih oseb. Za listo stranke malih posestnikov so glasovali reakcionarni polfašisti in člani fašistične organizacije (puščičasti križ), uradniki, ki so služili prejšnjim režimom in katerih delo ni bilo pravilno, advokati, ki dobro služijo, veleposestniki, ki so izgubili svoja posestva in se sedaj bavijo s črno borzo.

ZAVEZNIKI ZAPIRAJO KOMUNISTE

Kakor poroča Primorski dnevnik z dne 9.t.m., je okrožni odbor slovansko-italijanske antifašistične unije za Gorico poslal Zavezniški vojaški upravi v Trstu sledeč protest:

"Iz raznih strani Gorice in okoliških vasi prihajajo dnevno protesti zaradi aretacij, ki so se vršile v nedeljo 4.novembra v Gorici. Prizadeti so silno ogorčeni nad dejstvom, da je zavezniška vojaška komisija aretirala prav tiste, ki so se ves čas borbe proti fašističnemu nasilju najodločneje borili na strani zaveznikov. Protesti prihajajo tudi zaradi surovega ravnanja pri aretacijah.

Okrožni odbor SIAU-ja za Goriško ima za svojo dolžnost, da zaščiti vse antifašiste, ki so včlanjeni v Antifašistični uniji. Zato odločno protestiramo proti ukrepon, ki jih je podvzela policija proti nekaterim našim članom, in zahtevamo, da se jih takoj izpusti na svobodo.

Navajamo samo nekaj primerov, ki so nam znani, in ki potrjujejo naše trditve, da so aretirani najbolj pošteniprotifašisti: tov. Furlan Ciril iz Vogrskega, partizan iz l.1943; tov.Sosić iz Stare gore pri Gorici, partizan iz l.1943.; tov.Darinka Boškin iz Pevme, stara partizanka bolničarka pri IX.korpusu; tov.Lojska Nardin iz

Vogrškega, kurirka v časih najhujše nacifašistične kontrole; tov. Blažić Marija iz St.Mavra, aktivistka protifašističnih organizacij že l.1942.- Smrt fašizmu - svobodo narodu!"

Iz protesta je razvidno, da zavezniki ne dovolijo komunistom, da bi po svoji volji rovarili.

DVA DEMANTIJA: - "V nedeljo 21.t.m.(okt) je ob 22.londonski radio objavil vest, ki naj bi jo bil sporočil radio Belgrad in naj bi pozvala v službo voj.obveznike na ozemlju Dubrovnika, ki so na rednem ali bolniškem dopustu. Ravnateljstvo belgrajske radijske postaje demantira to vest kot neresnično in popolnoma izmišljeno". "Londonski listi News Chronicle, Daily Mail in nekateri drugi so objavili poročilo ameriške Agencije Associated Press, češ, da se vršijo veliki manevri sovjetskih čet ob bolgarsko-turški meji. Tass je pooblaščen, da zanika to vest kot popolnoma neosnovano izmišljotino."

"SVOBODNE" VOLITVE. - Volitve v Titovini se bile baje svobodne. Kadar so volitve res svobodne, se nima vojaštvo nič vmešavati v nje. Taka je bila dosedaj navada. Slov. poročevalec z dne 26.okt.pa poroča, da "se je jugoslovanska armada odzvala vabilu Ljudske fronte z množičnim zbiranjem prispevkov za volilni fond. Po vseh armadah, divizijah, brigadah in bataljonih tekmujejo, kdo bo zbral več prispevkov. Prva armada je doslej zbrala 2,000.000 din. za volilni fond, tretja pa 1,142.171 din." - Zdaj si pa mislimo, kakšen mora biti moralni pritisk na volilce, če vojaštvo zbira in nabere take vsote za volilni fond.

NAJ IMAJO SVOJE VESELJE! - Po Kranju in okolici so bili dan po volitvah nabiti črno obrobljeni letaki s temle besedilom: "Vsem prebivalcem mesta Kranja in okolice naznanjamo pretužno vest, da je sinoči, to je 11.nov.1945. po dolgi in mučni bolezni (najbolj smrdljivi kugi) preminula ljuba mati MONARHIJA ROJ.REAKCIJA, najplemenitejša zaščitnica vseh zatiralcev, koritarjev, špekulantov, črnoborzi-jancev, teroristov, četnikov, ustašev, domobrancev, gestapovcev, črnorokcev in podobne izdajalske zale-

lege. - Vse, ki ste z volitvami odločilno prispevali k skrajšanju njenega trpljenja, vabimo, da se udeležite njenega pogreba, ki se bo vršil danes, t.j.12. nov.1945. ob 6. uri zvečer izpred Pungrata. Blago pokojnico bomo položili k večnemu počitku na Grmado pred narodnim domom v Kranju. - Najlepša hvala tistim redkim idijotom, ki so še včeraj z brezupnimi glasovi skušali olajšati njeno zajedalsko življenje! - Žalujejoči ostali: Peter II., Grol, Maček, Šubašić, Nedić, Pavolić, Krek, Mihajlović, Rupnik, Rožman, "avtorji pastirskega pisma", četniki, ustaši, domobranci, gestapovci ter vsa ostale domače in tuje sorodstvo." -- Priveščimo še mi komunistom njih veselje, saj na zemlji vsaka stvar samo nekaj časa traja. Veselje je pa še najrajši kratkotrajno.

MLAD SLOVENSKE PESNIK BEGUNEK je spesnil lep sonetni venec z naslovom "Marija z nami je odšla na tuje." Na razpolago je po vseh taboriščih pri zastopnikih "Domačih glasov" in stane 1 šiling.

V LIENSKEM TABORISCU so priredili te dni vesel večer s šaljivimi točkami v režiji prof. g.Jeglića. Najbolj sta ugajala izvirna kupleta "Novičarji" in "Črna borza", ki ju je spesnil prof.Jeglić Milko in uglasbil prof.Mihelić Silvin.

RUSKI ZNANSTVENIK NAPADA ZAPADNI BLOK. Znani ruski prof. zgodovine Tarle napada v svojem članku, ki je izšel v moskovskem časopisu "Novi čas", francoske zagovornike zap.bloka. Tarle sprašuje: "Čemu ta blok, ki more le motiti prijateljske odnose med obema našima narodima. Uresničenje zap.bloka, ki bi Francijo brezupno ločil od njenih najnaravnnejših zaveznikov in od najmočnejše evropske celinske sile, bi Francijo takoj oropalo njene-ga položaja kot velesile."